

UZ DESETU GODIŠNJICU SMRTI SLAVNOG HRVATSKOG SLIKARA IVANA GENERALIĆA

I SUNCE JE SIJALO NA NJEGOVU POGREBU!

privnički novinar i publicist Mladen Pavković te Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata djelatnika Podravke (UBIUDR-a) i Koprivničko-križevačka županija. Naišao ovoga četvrtka, 21. ožujka, u 11 sati u Sigitetu, mjestu u kojem je sa svojom suprugom Rozom (od 1981. do 1992., kada je umro) živio Ivan Generalić, na pročelju njihove obiteljske kuće bit će otkrivena spomen-ploča. No, to neće biti sve....

Pod naletom smeća

Prema Pavkovićevim riječima spomenuta Udruga spomen-ploče postavlja na važnim povijesnim mjestima u čast važnih ljudi hrvatske povijesti. Take su ploče već postavili u Vukovaru i Kninu, zatim u križevačkom gradskom parku prije branitelji samoubojici..., a Generalićeva je deseta koju postavljaju. Bit će to u četvrtak ne samo trenutak prisjećanja na toga velikog slikara, nego i početak jednogodišnje kulturne manifestacije pod nazivom „Ivan Generalić – 10 godina poslije“. U toj godini u počast Generaliću 21. ožujka će biti otvorena izložba crteža u galeriji »Bili su prvi kad je trebalos u Koprivnici, zatim će uslijediti velika izložba njegovih slika u Varaždinu, pa u Koprivnici...“

„Spomen-ploču Generaliću nismo postavili 27. studenoga 2001. godine, kada se navršilo 10 godina od njegove smrti, već to namjerivo činimo na prvi dan proljeća i zato što je na dan njegova pogreba bilo tmurno, a onda se pojavit će sunce“, ispričao nam je u Koprivnici Mladen Pavković.

Vrijugavom cestom iz Koprivnice kroz stisnuta podravska sela i kroz podravske ravnicu, prošarane zelenim otocima pšenice, ulazimo u Hlebine, Generalićev rodno mjesto. Selo je mimo. Tu i tamo čuje se brekjanje traktora, preko ograda vide se glave i ledja seljaka i seljanki koji obraduju vrtove, razbacuju gnijezdili obrezuju voćke. Ispred trgovine stoji starac, koji podiže i pruža, očito vježbajući, bolesnu nogu. Zauzavljamo se na Trgu Ivana Generalića, ispred Galerije »Hlebine«. U dvorištu Galerije dočekuju nas skulpture naivaca. Uokolo nijednog nikoga, do nas samo dopire gu-

kanje goluba, pa grlice, cvrkut ptica, pa kuknjava kukavice. A onda sve prekrije buka jurećeg auta.

Ulazimo u unutrašnjost galerije, u njenu tišinu. Domaća galerije vodi nas pokazati nam stalni postav Generalićevih slika i crteža. Rogati konji, jeleni u svatovima, kumek i kumica u Eiffelov tornju, sejaci s pogledima punim muke, crkvice i hiže, sprovidi, kraljici s vrbama, brežuljci i polja, u tamni i na svjetlu, obasjani suncem ili mjesecom, doista su idilična slika nečega čega viši nema. Nećega što je s civilizacijom smeća zauvijek nestalo, što još samo postoji u sjecanju preostalih starica i staraca, čiji koraci još nesigurno hode po hlebinskim usponjama.

Izlazimo i upućujemo se do njegove rođne kuće. S ulice se vide Generalićeve freske pokraj ulaznih vratiju verande. Na kuću se na-

već ona. Pokazuje mjesto na ogradi koja mora obojiti i otkriva da je takvu kovanu ogradu postavila jer je o takvom govorio pojkojni suprug - svidala mu se.

Odatle nas vodi doma. Pri ulasku u kuću ispričava se zbog maljanja u kući i u okolim zgradama, koje inače čini svakoga proljeća. Nudi nas pićem, pita jesmo li gladni i spočitava zašto joj nismo javili da dolazimo, pa bi nam pripremila jed. Uzbudena je zbog svega što će se zbiti na dan postavljanja ploče. Pokazuje nam stol na kojem je mlijek slika. O svojih 19. godina životu s Generalićem počela je prisjećanjem na posljedne dane njezina života.

»Kako je bil rat, stalno je delal slike. Slikal je, daval i govoril: Pancirke, samo pancirke, nek mladost ne gine. Pancirke! Za oružje ne dam! Tako je govoril kada je napadnutna

USPOMENE: Vrtna kućica u Hlebinama

SIGETEC: Uskoro spomen ploča

ANDRIJA TUNJIĆ

Postoji li netko tko išta zna o slikarstvu, a da nije čuo za slikara Ivana Generalića? Vjerujemo ne. Ne samo u nas, nego i u svijetu. Ili, da nije čuo za riječ hlebinac, u značenju - naivac? Otakad je tog seljaka iz podravskog sela Hlebina 30-ih godina prošloga stoljeća otkrio slikar Krsto Hegedušić, pa sve do njegove smrti 1992. godine, Ivan Generalić je bio sinonim za hrvatsko naivno slikarstvo, za hlebinsku školu slikanja, nezaobiljan hrvatski slikar u svijetu. Tačko je bilo donedavna.

Međutim, danas je sve manje onih kojima to nešto znači. Pobude su razne i različite, a ponajčešće je riječ o našem hrvatskom omalovanju, jalju i zaboravu, o našem nastojanju da se obraćamo s prošlošću, na svim razinama i u svim segmentima. Pa i onda kad bez te prošlosti ne možemo, kad bez nje ne postojimo. Kada je riječ o Ivanu Generaliću, gotovo je tako i u pravostojbini hrvatskog naivnog slikarstva, Podravini, u Hlebinama, posebice otkad tamo rijetko hodčaste ljubitelji toga slikarstva, kolekcionari i galeristi. Osim njegovih slika, kao spomen na Generalića, tamo postoji još samo trg s njegovim imenom, u Hlebinama, te 200-metarska ulica u Koprivnici, u kojoj osim poslovnih adresa nema ni jedne privatne.

Ali, da zaborav ipak ne bi prekrio naše pamćenje, da se ime Ivana Generalića ne bi zagubilo u svim tim kolopetrima, zavistima i omaložavanjima, pobrinuli su se ko-

TOMISLAV SMOJANOVIC
SUPRUGA IVANA GENERALIĆA: Uz njegovu grobnicu u Sigitetu

Da debo sloj tipične hrvatske prašine zaborava ne bi prekrio i ime hlebinskoga slikara Ivana Generalića, koji je umro prije više od 10 godina, pobrinuli su se koprivnički novinar i publicist Mladen Pavković,

Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata djelatnika Podravke (UBIUDR-a) i Koprivničko-križevačka županija. Naišao ovoga četvrtka, 21. ožujka, u 11 sati u Sigitetu, mjestu u kojem je sa svojom suprugom Rozom (od 1981. do 1992., kada je umro) živio Ivan Generalić, na pročelju njihove obiteljske kuće bit će otkrivena spomen-ploča. No, to neće biti sve....

USPOMENE: Vrtna kućica u Hlebinama

SIGETEC: Uskoro spomen ploča

Njegova žena Anka bila je plemenita duša, segeka je prijela, nikoga nije odbijala“, rekla je. Barica je, Barica je ispričala kako je počela izradivati skulpture, gdje ih je svaki izlagala, govorila je o priznanjima, diplomama i o prodaji koja više ne ide. »Ljudi kad imaju novce, onda se ne briju jedni za druge, a siromaci se briju“, kazala je. Na kraju nam je rekla da odemio u Sigetec, drugoj Ivanovoj supruzi Rozi, koju je očito poslje Anke smrtili i gdje je do smrti živio.

Sa 120 kila na „kost i kožu“

Ostavljamo Hlebine i vozimo se na groblje, u Sigete, gdje počiva Generalić. Tamо zatječemo Rozu. Cisti ogradu i uređuj grob. »Sutra moram u Zagreb po boju za grobnu ogradu, jer je danas nisam našla ni u Koprivnici niti u Varaždinu“,

ARHEOLOGIJA

S odlagališta otpada u muzej

BORIS MAŠIĆ

Gotovo je nemoguće govoriti o izložbi prije nevjerojatne otvorenja. No, izložba »Otpadci prošlosti«, koja će se u Muzeju grada Zagreba otvoriti u utorak 19. ožujka ove godine, predstavlja izuzetak, utoliko što je riječ o postavu koji je prvi puta, nakon inicijalne izložbe u Portorožu, integriran i realiziran već prije dvije godine u Muzeju grada Umaga. Nakon toga vidjela ga je publika Udina u Italiji i Marie Saal u Austriji te potom, iznova u Hrvatskoj, predstavljena split-skog publici kao jedna od atrakcija Kaštelanskog kulturno-zabavnog ljeta 2001. godine.

Na izložbi su prezentirani keramički predmeti pronađeni na dva podmorska arheološka lokaliteta, a oba su, treba istaknuti, premda u osnovnoj strukturi različitog porijekla – odlagališta otpada. Deponija su u »normalnim i svakodnevним okolnostima mesta koja treba zaobilaziti u širokom luku. Ali, u okolnostima »specifične« struke – u ovom slučaju arheološke, upravo su deponiji »najsigurniji dragulji« – dragocjeni izvor podataka o životu određenog vremena kroz koji se najbolje zrcale sociološka, kulturološka i tehnička dostignuća u toj epohi.

Škartirana keramika u podvodnom depozitu

I ovi nalazi koji će biti izloženi u Muzeju grada Zagreba od 20. ožujka do 10. travnja, nose u sebi razne povijesne podatke. Iz njih se, uz pomor stručnog oka, saznaje kako je nedaleko današnjeg Umaga, na feudalnom imanju Sv. Ivan Kornetski, tijekom 16. i 17. stoljeća djelovala lončarska radionica, čiji su nusprodukti, odnosno neuspjeli radički primjeri stolne i kuhičke keramike zajedno s funkcionalnim predmetima keramičkog obrta (keramičkim kanalizacijskim cijevima i razdjelnicama), konštenim u procesu pečenja glaziranog posuda) škartirani u more nedaleko obale. Izložena grada Piranskog muzeja vremenski korespondira s umaćkim radioničkim otpadom. Riječ je o kućnom otpadu gradske četvrti Borgo od kojeg su do nas dosegli samo keramički predmeti kroz koje se,

ŽIVI MUZEJ: Muješka priča o umaškoj keramičkoj radionici iz 17. st.

Keramički predmeti pronađeni na dva podmorska arheološka lokaliteta eksponati su izložbe »Otpadci prošlosti« što se u utorak otvara u Muzeju grada Zagreba. Ti odbačeni ulomci iz podvodnog deponija dragocjeni su izvor podataka o životu određenog vremena kroz koji se najbolje zrcale sociološka, kulturološka i tehnička dostignuća toga doba

kao i kod umaških primjeraka, preko ikone posuđa i motiva apliciranih na njima (cvjetnih, životinjskih i ljudskih) saznaje mnogo o kulturi stanovanja, modi i obrtu te o duhu vremena 16. i 17. st. na zapadnoj obali istarskog poluotoka.

No, i takav se materijal može izložiti na dva načina. Prvi, vrlo čest način, jest realizacija izložbe isključivo za stručnu javnost – koja bi te predmete ionako vidjela u studijskim depozitima, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sve porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u Piranu te Narcisa Bolšec-Ferri iz Muzeja grada Umaga i Mijo Gašparović, profesor Osječki za arheologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uspijeli realizirati izložbu na muzeološki suvremen i zanimljiv način, misliti prvenstveno kako izložba mora prenijeti integrativnu vrednost, a drugi, muzeološki zahtjevni, pretpostavljajući realizaciju izložbe za sive porezne obveznike koji, nota bene, tu izložbu i finansiraju. Ono što ovu izložbu čini posebno jest činjenica da su autorizirani izložbenici, kustosice Snježana Karinija iz Pomorskog muzeja u